

Přímé zahraniční investice

8. října 2015

Definice PZI

- „**Přímé zahraniční investice (PZI)** jsou definovány jako investice do jiné země za účelem získání podílu na kmenových akcích a **rozhodovacích pravomocích** ve výši alespoň 10 % či takového podílu, který dává zahraničnímu investorovi rozhodovací pravomoci.“ (Srholec 2003)
- Přímé zahraniční informace (PZI) = **Foreign Direct Investment (FDI)**

Členění PZI

Hledisko	Druh	Definice
Podle míry kontroly	podnik s menšinovým zahraničním podílem	podíl od 10 do 50 % na vlastním jmění či hlasovacích právech
	podnik pod zahraniční kontrolou	kontrolní vlastnický podíl
Podle motivu vstupu	trhy vyhledávající	cílem je růst podílu na trhu a pokles nákladů na jeho zásobování vytlačují domácí produkci nebo nahrazují dovoz
	faktory vyhledávající	cílem je optimalizace výroby (pokles výrobních nákladů) vývozně orientované
	aktiva vyhledávající	cílem je získání specifických aktiv (patent, obchodní značka)
Podle způsobu vstupu	investice na zelené louce (greenfield)	investice do nových aktiv
	investice na hnědé louce (brownfield)	změna vlastnické struktury i investice do restrukturalizace (většina privatizačních PZI)
	M&A (merges and acquisitions)	ovládnutí již existujících aktiv
Podle specializace mateřské firmy	vertikální PZI	rozdílné fáze produkčního řetězce v jednotlivých pobočkách
		produktová specializace
	horizontální PZI	podobné fáze produkčního řetězce v jednotlivých pobočkách
		procesní specializace

Pramen: SRHOLEC, M.: *Přímé zahraniční investice v České republice: teorie a praxe v mezinárodním srovnání*. 1. vyd., Linde, Praha, 2004. 171 s.

Faktory lokalizace PZI

- široká škála objektivních a subjektivních faktorů
- skupiny zemí -> jednotlivé země -> regiony

- všeobecné faktory
 - politická stabilita
 - intenzita ekonomického růstu
 - kvalita legislativního prostředí
 - úroveň úrokových sazeb a daňového zatížení

- lokalizační faktory
 - podle nich se investor následně rozhoduje

Lokalizační faktory PZI

1) obchodní faktory

- blízkost trhu, blízkost hlavních zákazníků, přítomnost zahraničních firem, podpůrné služby (služby pro podniky, zprostředkovatelé, projekční a vědecko-výzkumné služby)

2) pracovní faktory

- všeobecná dostupnost pracovních sil, kvalita pracovních sil, flexibilita pracovních sil (schopnost přizpůsobit se měnícím se podmínkám)

3) infrastrukturní faktory

- kvalita silničních a železničních komunikací, blízkost větších letišť, kvalita telekomunikací

4) nákladové faktory

- cena práce a cena stavebních pozemků

5) specifické lokální, resp. lokálně-regionální faktory

- nabídka rozvojových ploch, potenciál finanční participace (investiční pobídky)

6) environmentální faktory

- environmentální kvalita (kvalita života), urbanisticko-přírodní atraktivita

Státy střední a východní Evropy

- **pozitiva**
 - vysoká vzdělanost, kvalifikace a zručnost pracovní síly
 - relativně levná pracovní síla
 - otevřené ekonomiky
 - politicky stabilní, většina členy EU
 - „blízkost“ Západu
 - představují trh se 125 mil. zákazníky

- **negativa**
 - nízká produktivita práce
 - možné environmentální závazky

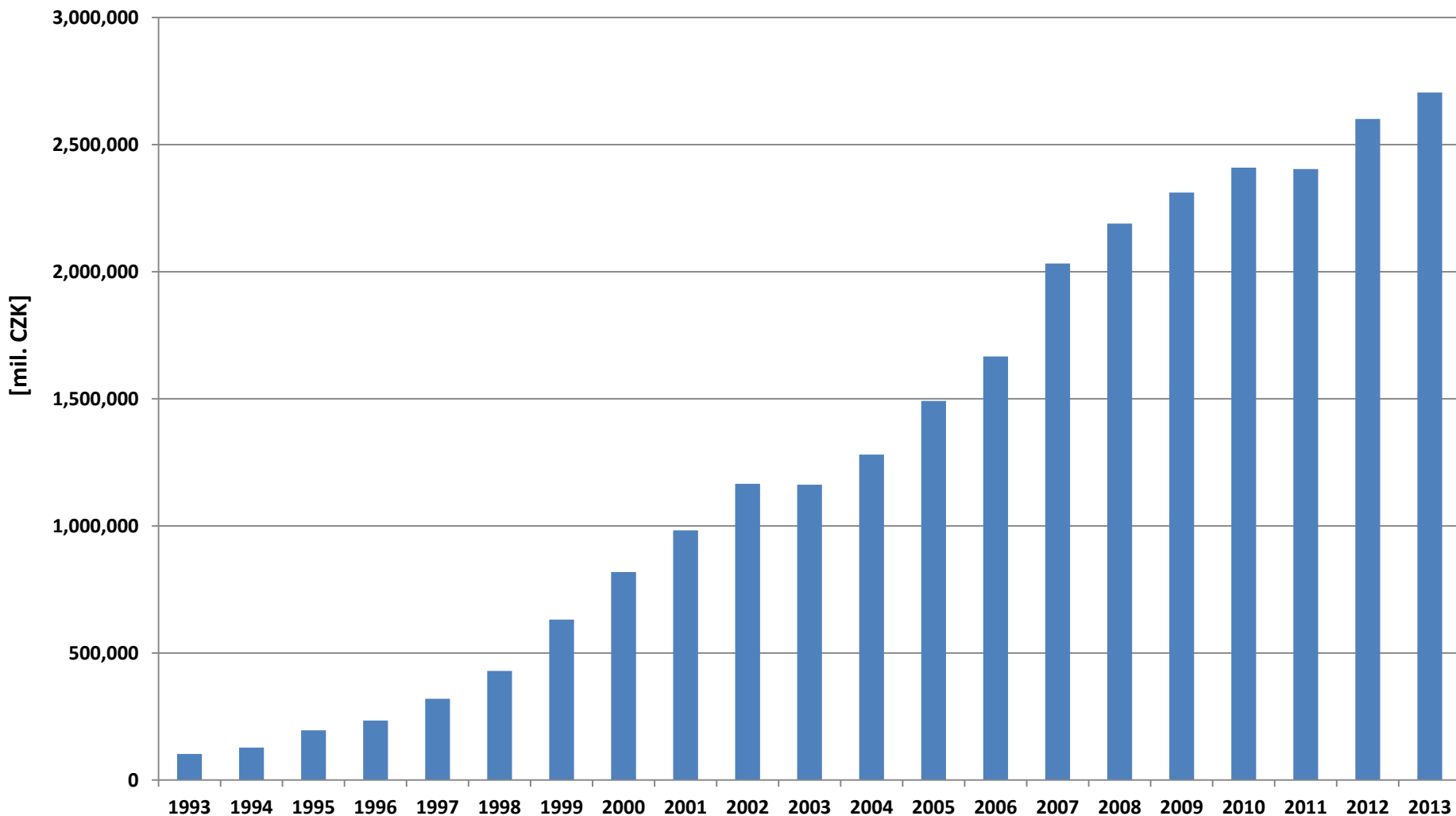
- dříve u ČR: odkládaná restrukturalizace
 odkládané investiční pobídky

Klady a zápory PZI

- klady (okamžitý viditelný pozitivní efekt)
 - zachování či zvýšení produkce a pracovních míst
 - vyšší daňové příjmy
 - příspěvky na kulturu, sport, zdravotnictví, školství atd.
 - zvyšování konkurenceschopnosti celého hospodářství
 - vyšší produktivita práce na jednoho zaměstnance
 - růst kvality výrobků
 - transfer technologií (přenos vyspělejších technologií) a know-how
 - zlepšení řízení podniků (nové manažerské dovednosti)
- negativa (dlouhodobý, v počátku často neviditelný, negativní efekt)
 - vytvoření závislosti ekonomiky na zahraničním kapitálu
 - externí kontrola lokální ekonomiky
 - odlákání kvalifikovaných pracovníků z domácích firem
 - snížení konkurenceschopnosti domácích firem
 - zabránění či alespoň ztížení vzniku domácích firem
 - nerovnoměrná lokalizace ve prospěch rozvinutějších regionů
 - snižování úrovně odbornosti a zručnosti pracovní síly (deskilling)
 - riziko přesunu investic dále na Východ po vyčerpání investičních pobídek
 - riziko možnosti vzniku duální ekonomiky (dvě vedle sebe existují, izolované ekonomiky)

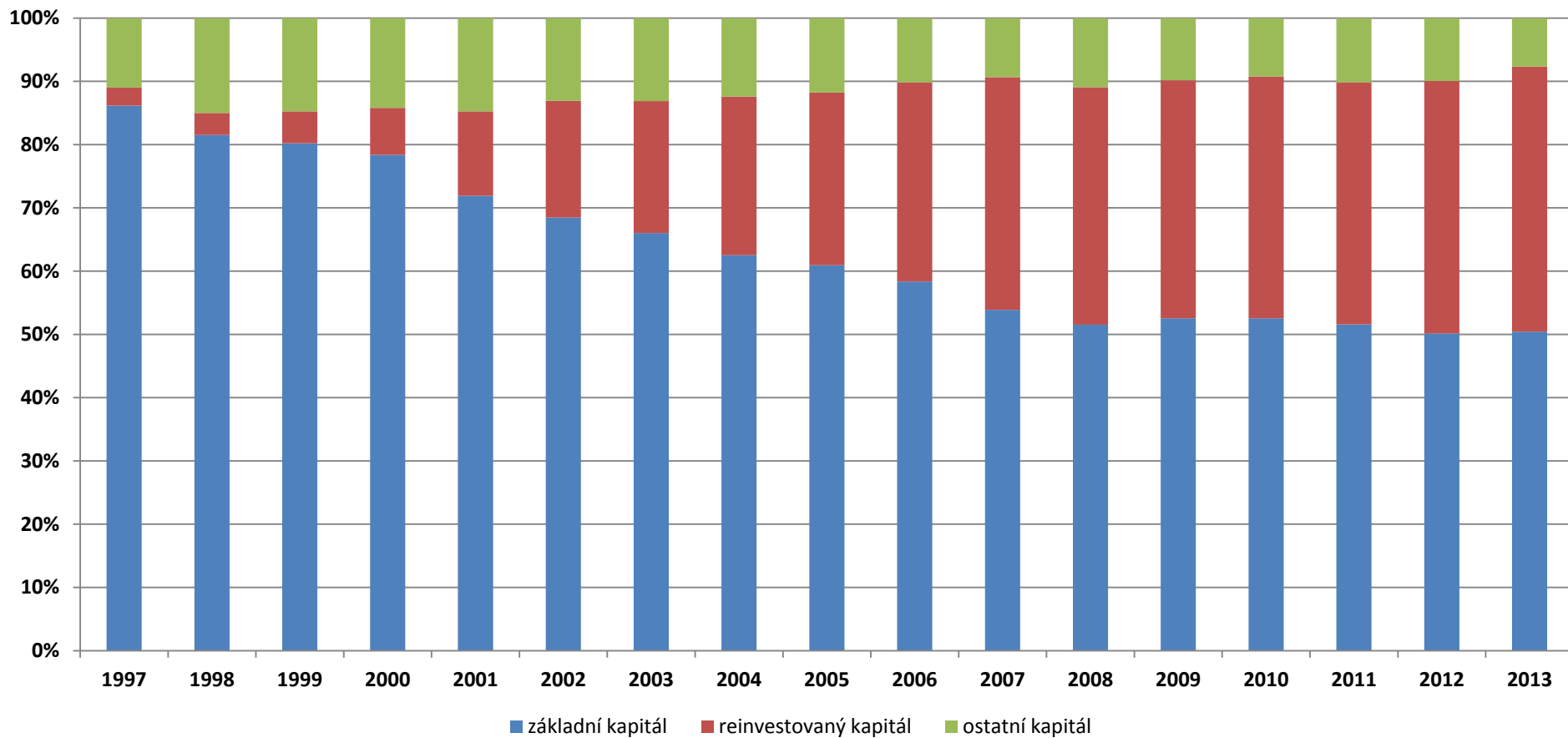
PZI v České republice

Stav přímých zahraničních investic v České republice v období let 1993 až 2013 (vždy k 31. 12.)

Struktura PZI

Struktura přímých zahraničních investic v České republice v období let 1997 až 2013 (vždy k 31. 12.)

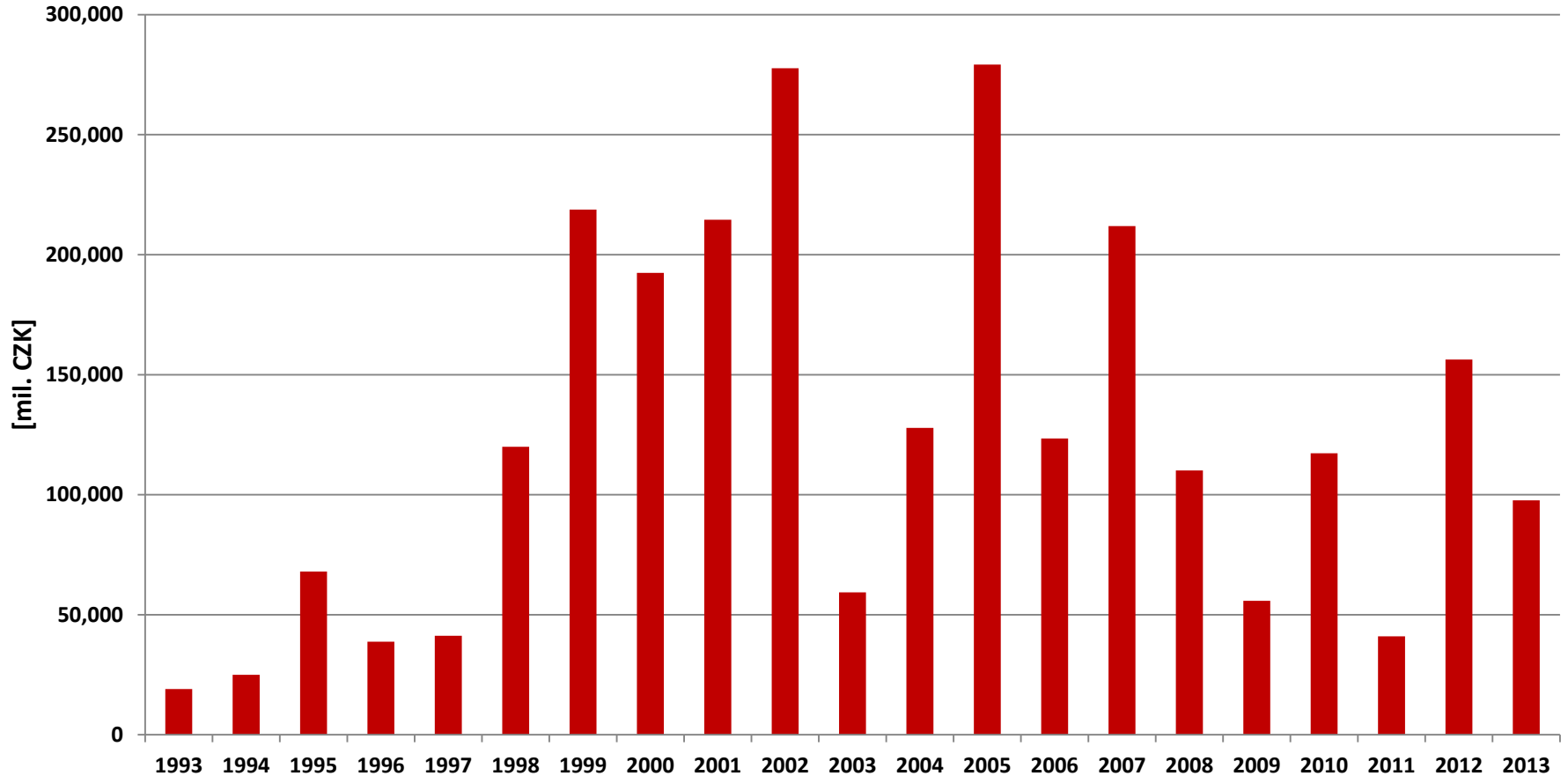
Vývoj přílivu PZI

- PZI legalizovány až v roce 1989
 - ale zahraniční investor mohl držet max. 49 % -> zrušeno v dubnu 1990
- počet firem se zahraničním kapitálem ke konci roku:
 - 1989: asi 100 podniků,
 - 1990: 1 600 podniků,
 - 1992: asi 4 000 podniků
- pokles zaznamenán v roce 1992
 - obavy investorů z následků rozdělení ČSR

Vývoj přílivu PZI

- 1993 – 1995: první fáze privatizace, obchodní řetězce
- 1996 – 1998: vládní a ekonomická krize, zpomalení privatizace
- po 1998: privatizace bank a některých státních podniků
- 2003: zpětný odkup akcií tehdejšího Eurotelu od zahraničního investora

Příliv přímých zahraničních investic do České republiky v období let 1993 až 2013 (vždy za celý rok)

Teritoriální struktura PZI v České republice za období let 1993 až 2013

Pořadí	Stát	PZI (mil. CZK)	%
1.	Nizozemí	763 859,1	28,6
2.	Rakousko	373 770,0	14,0
3.	Německo	301 059,1	11,3
4.	Lucembursko	162 160,2	6,1
5.	Francie	152 327,6	5,7
6.	Švýcarsko	132 674,6	5,0
7.	Belgie	109 656,5	4,1
8.	Spojené státy americké	99 603,5	3,7
9.	Kypr	94 471,8	3,5
10.	Slovensko	89 279,8	3,3
11.	Španělsko	72 433,4	2,7
12.	Velká Británie	71 438,6	2,7
13.	Korejská republika	40 463,9	1,5
14.	Polsko	37 735,8	1,4
15.	Švédsko	31 349,5	1,2
Celkem		2 688 741,1	100,0

- evropské země – 92,9 % (země EU-15 – 78,2 %)
- Severní Amerika – 4,0 %, Asie – 2,7 %

Odvětvová struktura PZI v České republice za období let 1993 až 2013

Kód CZ-NACE	Odvětví	PZI (mil. CZK)	%
01-02	PRIMÉR	4 066,3	0,2
01	zemědělství a myslivost	3 369,9	0,2
02	lesnictví a těžba dřeva	696,3	0,0
05-43	SEKUNDÉR	1 081 803,9	40,7
05-39	PRŮMYSL	1 046 461,1	39,4
05-09	Těžba a dobývání nerostných surovin	44 795,0	1,7
10-33	Zpracovatelský průmysl	860 017,7	32,4
10-12	potravinářský	86 692,5	3,3
13-15	textilní, oděvní a kožedělný	12 059,6	0,5
16	dřevozpracující	10 893,4	0,4
17-18	papírenský a polygrafický	27 179,0	1,0
19-22	chemický	118 542,9	4,5
23	sklářský a stavebních hmot	59 799,5	2,2
24-25	hutnický a kovo zpracující	90 903,0	3,4
28-30, část 33	strojírenský	332 190,6	12,5
26-27, část 33	elektrotechnický	96 467,8	3,6
31-32	ostatní zpracovatelský	25 289,6	1,0
35-37	Výroba a rozvod energií	141 648,4	5,3
41-43	STAVEBNICTVÍ	35 342,8	1,3
38-39, 45-99	TERCIÉR	1 571 227,3	59,1
45-47	obchod	268 230,8	10,1
55-56	ubytování a stravování	9 634,5	0,4
49-53, 61, 79	doprava, skladování a spoje	140 932,3	5,3
64-66	finanční zprostředkování	743 695,0	28,0
58, 62-63, 68-74, 77-78, 80, 82, 95	služby pro podniky	320 040,5	12,0
84	veřejná správa a obrana	141,1	0,0
85	vzdělávání	-8,0	0,0
75, 86-88	zdravotní a sociální péče	3 925,0	0,1
38-39, 59-60, 81, 90-94, 96-99	ostatní veřejné, sociální a osobní služby	84 636,1	3,2
01-99	CELKEM	2 657 097,4	100,0

Sektorové změny PZI

- zpracovatelský průmysl oslabuje:

- rok 2000: 38,1 %
- rok 2005: 38,1 %
- rok 2010: 31,2 %
- rok 2013: 32,4 %

- služby posilují:

- rok 2000: 51,7 %
- rok 2005: 54,5 %
- rok 2010: 55,6 %
- rok 2013: 59,1 %

Přímé zahraniční investice v krajích České republiky na konci let 2000, 2005, 2010 a 2013

Kraj	Absolutní hodnoty (mil. CZK)				Relativní hodnoty (%)			
	2000	2005	2010	2013	2000	2005	2010	2013
hlavní město Praha	389 373,7	801 100,2	1 254 708,5	1 426 205,5	47,6	53,7	52,1	53,4
Středočeský kraj	97 035,1	159 697,5	247 637,0	324 878,7	11,9	10,7	10,3	12,2
Jihočeský kraj	31 074,6	56 947,6	84 588,5	89 901,6	3,8	3,8	3,5	3,4
Plzeňský kraj	33 252,6	48 535,9	74 923,5	68 473,0	4,1	3,3	3,1	2,6
Karlovarský kraj	10 507,6	16 040,3	20 980,5	19 718,2	1,3	1,1	0,9	0,7
Ústecký kraj	60 947,1	61 917,7	104 276,2	90 012,3	7,4	4,2	4,3	3,4
Liberecký kraj	15 774,9	46 116,3	62 352,8	63 255,4	1,9	3,1	2,6	2,4
Královéhradecký kraj	17 100,5	24 511,3	48 788,7	52 048,0	2,1	1,6	2,0	2,0
Pardubický kraj	22 410,8	36 014,4	56 233,3	35 204,4	2,7	2,4	2,3	1,3
Kraj Vysočina	14 482,4	35 261,9	52 539,9	50 658,9	1,8	2,4	2,2	1,9
Jihomoravský kraj	51 409,5	58 965,7	156 285,0	183 628,4	6,3	4,0	6,5	6,9
Olomoucký kraj	17 866,3	28 078,7	30 468,6	34 748,2	2,2	1,9	1,3	1,3
Zlínský kraj	20 328,3	29 546,7	48 597,8	51 412,4	2,5	2,0	2,0	1,9
Moravskoslezský kraj	36 848,2	88 829,8	167 200,2	178 596,2	4,5	6,0	6,9	6,7
CELKEM	818 411,7	1 491 564,0	2 409 580,7	2 668 741,1	100,0	100,0	100,0	100,0

▪ TOP 7 okresů ČR podle výše PZI:

rok 2000

hl. město Praha
Brno-město
Mladá Boleslav
Most
Plzeň-město
Ostrava-město
České Budějovice

rok 2005

hl. město Praha
Mladá Boleslav
České Budějovice
Ostrava-město
Brno-město
Plzeň-město
Zlín

rok 2010

hl. město Praha
Ostrava-město
Mladá Boleslav
Brno-město
České Budějovice
Plzeň-město
Praha-východ

rok 2013

hl. město Praha
Mladá Boleslav
Brno-město
Ostrava-město
České Budějovice
Praha-východ
Plzeň-město

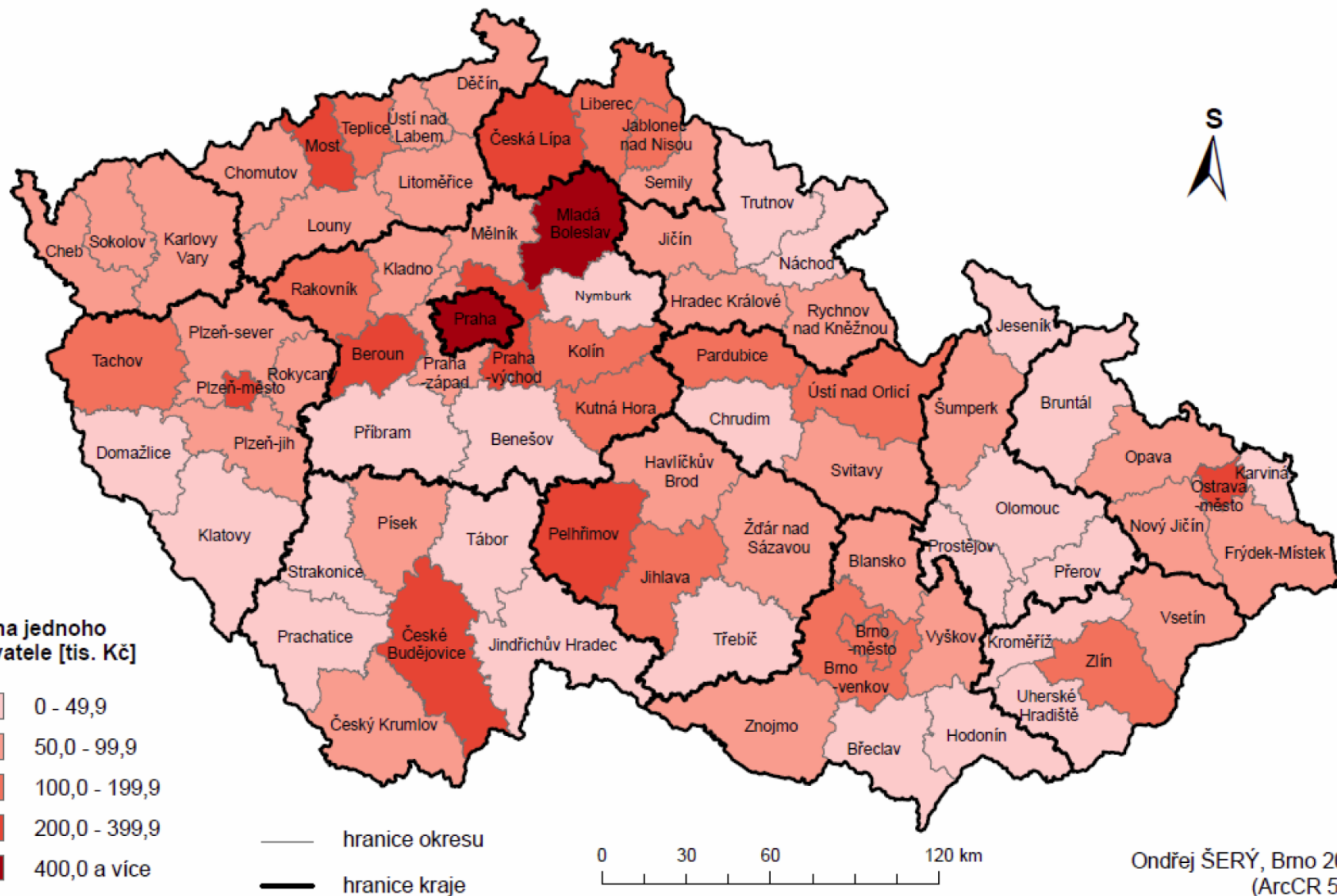
Okresy s nejvyšším přílivem PZI v období let 1993 až 2013

Pořadí	Okres	PZI celkem (mil. CZK)	Okres	PZI na 1 000 obyvatel ve věku 15-64 let (mil. CZK)
1.	Hlavní město Praha	1 426 205	Mladá Boleslav	1 834,4
2.	Mladá Boleslav	156 901	Hlavní město Praha	1 692,2
3.	Brno-město	106 342	České Budějovice	509,7
4.	Ostrava-město	95 276	Jičín	479,1
5.	České Budějovice	65 236	Ostrava-město	429,2
6.	Praha-východ	43 621	Brno-město	423,7
7.	Plzeň-město	39 235	Praha-východ	409,5
8.	Frýdek-Místek	37 298	Česká Lípa	332,4
9.	Kladno	30 169	Most	330,8
10.	Zlín	28 307	Plzeň-město	316,6

Okresy s nejnižším přílivem PZI v období let 1993 až 2013

Pořadí	Okres	PZI celkem (mil. CZK)	Okres	PZI na 1 000 obyvatel ve věku 15-64 let (mil. CZK)
77.	Kroměříž	959	Kroměříž	13,2
76.	Jeseník	1 055	Jindřichův Hradec	30,9
75.	Strakonice	1 648	Strakonice	34,7
74.	Jindřichův Hradec	1 914	Nymburk	34,9
73.	Prachatice	1 946	Jeseník	38,5
72.	Nymburk	2 233	Benešov	40,1
71.	Rychnov nad Kněžnou	2 580	Trutnov	40,9
70.	Benešov	2 589	Rychnov nad Kněžnou	48,8
69.	Domažlice	3 101	Třebíč	49,3
68.	Trutnov	3 286	Chrudim	51,6

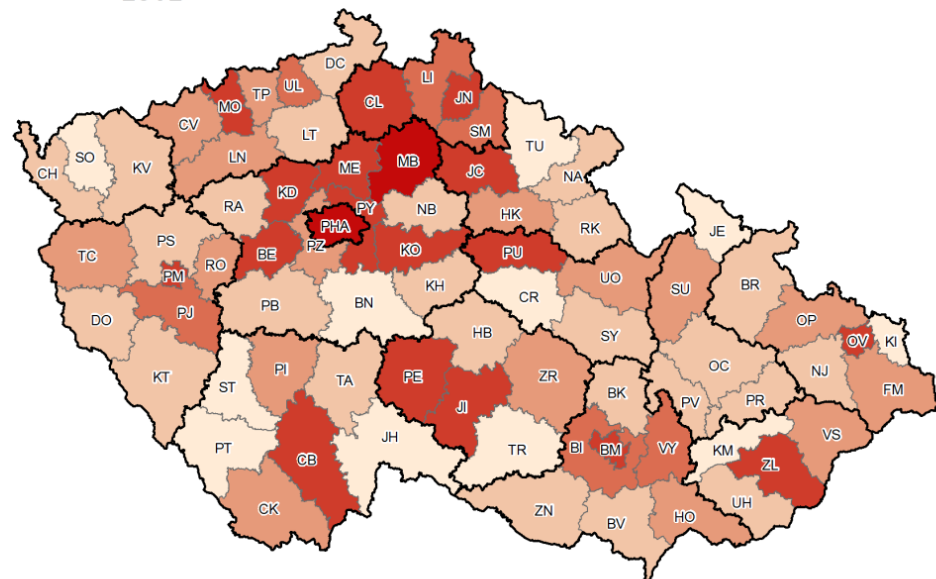
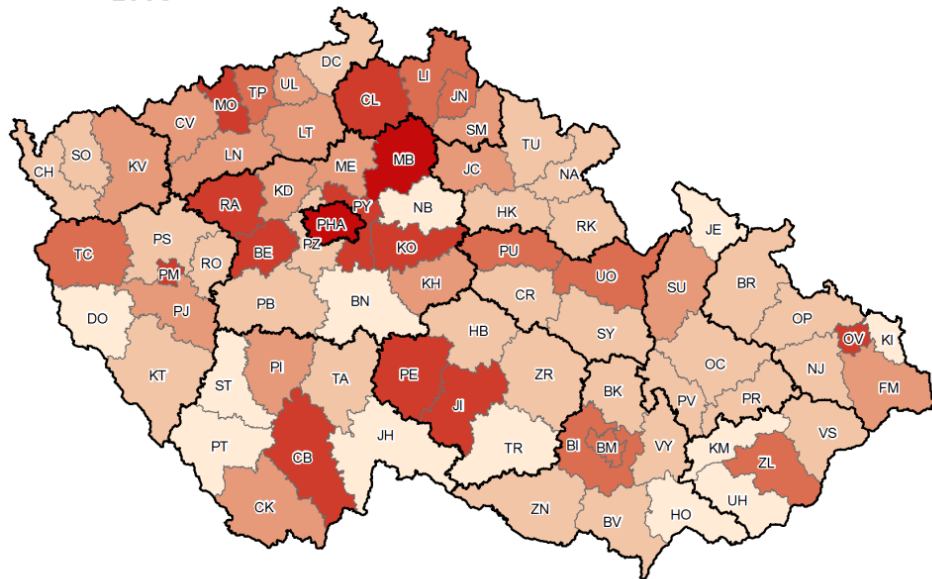
PŘÍMÉ ZAHRANIČNÍ INVESTICE NA JEDNOHO OBYVATELE V OKRESECH ČESKÉ REPUBLIKY ZA OBDOBÍ LET 1993 - 2008

STAV PŘÍMÝCH ZAHRANIČNÍCH INVESTIC V OKRESECH ČR V LETECH 2008 A 2012

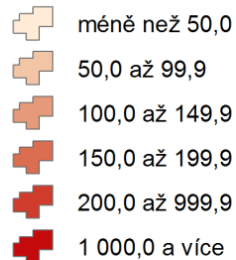
2008

2012

— hranice kraje
 — hranice okresu

PZI na 1 obyvatele ve věku 15-64 let [tis. Kč]

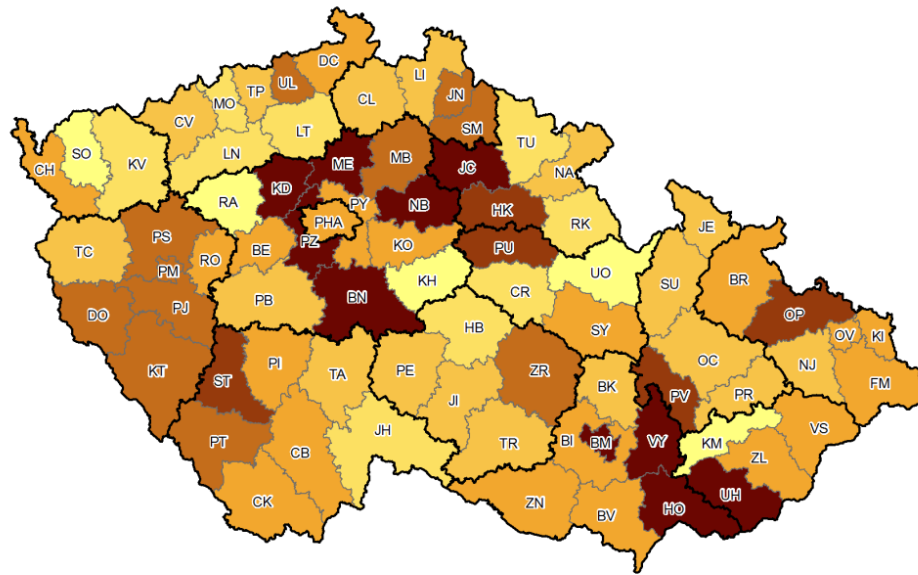
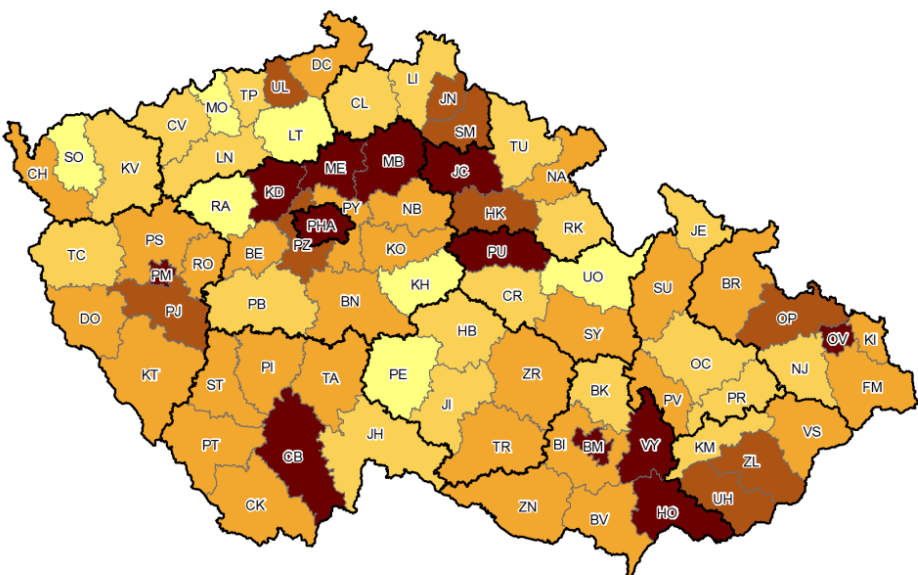

0 100 200 km

Ondřej ŠERÝ, GÚ PŘF MU, Brno, 2014

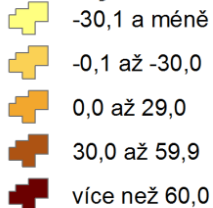
Podkladová data: ČNB (2010, 2014): Přímé zahraniční investice za rok 2008 a 2012 + ČSÚ (2013a): Demografická ročenka okresů (2003 až 2012)

ZMĚNA STAVU PŘÍMÝCH ZAHRANIČNÍCH INVESTIC V OKRESECH ČR MEZI LETY 2008 A 2012

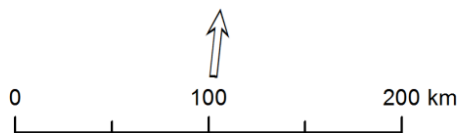
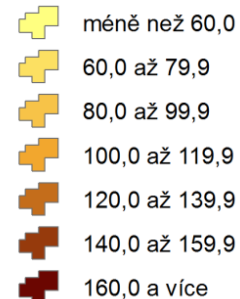
— hranice kraje
 — hranice okresu

rozdíl mezi stavy PZI na 1 obyvatele ve věku 15-64 let
 mezi lety 2008 a 2012 [tis. Kč]

— hranice kraje
 — hranice okresu

index změny stavu PZI 2012/2008*100

Podkladová data: ČNB (2010, 2014): Přímé zahraniční investice za rok 2008 a 2012 + ČSÚ (2013a): Demografická ročenka okresů (2003 až 2012)

Ondřej ŠERÝ, GÚ PŘF MU, Brno, 2014